Sivistysvaliokunta 24.5.2024

Asia: EU- ja ETA-maiden ulkopuolisten korkeakouluopiskelijoiden täyskatteeelliset lukuvuosimaksut

Viite: HE 51/2024 vp

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry kiittää mahdollisuudesta lausua yliopistolain muuttamisesta lukuvuosimaksujen täyskatteellisuuden osalta.

Lakiesityksessä esitetään muutoksia viiteen eri kokonaisuuteen: lukuvuosimaksullisuus, lukuvuosimaksujen kiertäminen, hakijamaksu, tilauskoulutus ja tietojensaantioikeus. Unifi toteaa, että hallituksen esitykseen on tehty lausuntokierroksen jälkeen oikeansuuntaisia täsmennyksiä.

Yleisiä huomiota

Täyskatteellisten lukuvuosimaksujen käyttöönoton tavoitteena on vähentää lukuvuosimaksuvelvollisten korkeakouluopiskelijoiden kouluttautumisesta aiheutuvia kustannuksia julkiselle taloudelle. Unifi huomauttaa, että kansainvälisillä opiskelijoilla on myös merkittävä talouskasvua tukeva rooli. Suurin osa lukuvuosivelvollisista opiskelijoista jää valmistumisen jälkeen töihin Suomeen. Osuus on lisääntynyt 10 vuoden aikana, mutta sen kasvattamiseen on edelleen potentiaalia. Suomeen työllistymistä on kannustettava esimerkiksi mahdollisuudella vähentää lukuvuosimaksuja myöhemmin Suomeen maksettavassa verotuksessa.

Unifi muistuttaa myös, että julkisen talouden kustannussäästöt kohdistuvat korkeakoulujen resursseihin, sillä korkeakoulujen perusrahoitusta leikataan etupainotteisesti lukuvuosimaksuista arvioidun kertymän mukaisesti 20 miljoonaa euroa vuoteen 2027 mennessä.

Unifi kannattaa lain portaittaista voimaantuloa.

Yksityiskohtaisempia huomioita

<u>Lukuvuosimaksullisuus</u>

Unifi on tyytyväinen siihen, että esityksessä todetaan yliopistojen vapaus määritellä eri koulutusohjelmien lukuvuosimaksut siten, että yliopiston tasolla sen kaikkien lukuvuosimaksullisten opiskelijoiden maksamat lukuvuosimaksut kattavat keskimäärin heidän koulutuksensa järjestämisestä aiheutuneet kustannukset lukuvuosittain. Olennaista on, että yliopistot itse tekevät kustannusten laskennan, sillä vain siten on mahdollista huomioida erilaiset yliopistot sekä koulutusalojen väliset erot. Mahdolliset yhteiset laskentaperiaatteet tulee tehdä yliopistojen välisessä yhteistyössä, ei Opetus- ja kulttuuriministeriön yksipuolisella ohjaistuksella.

Unifi pitää hyvänä asetukseen tehtyä lisäystä siitä, että ulkopuolisista lähteistä peräisin olevista lahjoituksista tai avustuksista maksettavia apurahoja ja avustuksia ei huomioida koulutuksen järjestämiskustannuksissa.

Lukuvuosimaksujen kiertäminen

Unifi toteaa, että yliopistoissa opiskelijavalinta on toiminut hyvin. Opiskelijat ovat saapuneet tekemään tutkinto-opintoja, eikä hallituksen esityksen perustelutekstissä kuvailtua ongelmia luvanvaihtajien kanssa ole havaittu yliopistoissa.

Hakijamaksu

Unifi tukee tavoitetta vähentää korkeakouluja työllistäneitä harkitsemattomia ja heikkolaatuisia hakemuksia, joita hakijamaksun käyttöönotolla voidaan vähentää. Hakijamaksun tuottojen käyttäminen korkeakoulujen sähköisen haku- ja valintajärjestelmän kehittämiseen on kannatettavaa samoin kuin se, että maksu koskee vain Opintopolun kautta jätettyjä hakemuksia.

Tilauskoulutus

Unifi tukee tilauskoulutusta koskevia muutosesityksiä.

Tiedonsaantioikeus

Unifi kannattaa esitettyjä muutoksia. Esityksen mukaan tiedonsaantiin tarvittava tietojärjestelmäkehitys on kuitenkin kesken. Tiedonsaannin mielekäs toteutuminen edellyttää hyvin toimivia tietojärjestelmiä.

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto Unifi ry, Finlands universitetsrektorers råd Unifi rf

Ilkka Niemelä
puheenjohtaja

Heikki Holopainen
toiminnanjohtaja